

Erik van Heuveln, voorzitter sector woonhuisventilatie van de VLA

‘Actieplan Ventilatievoorzieningen prikkelt bewustwording van binnenuit’

De wapenfeiten liggen er. Mooie resultaten die aantonen dat bewustwording rondom de ventilatienoodzaak groeit. Volgens VLA-voorzitter Erik van Heuveln is het een rijdende trein, in gang gezet door onder meer het Actieplan Kwaliteitsverbetering Ventilatievoorzieningen. ‘Natuurlijk zijn er nog de nodige slagen te maken, maar om te zeggen dat het actieplan is mislukt, gaat ons te ver. Laten we onze zegeningen tellen en elkaar blijven stimuleren het goede te doen.’

Auteur: Jojanneke Rodenburg, freelance journalist.

Fotografie: Erik de Vries

Bij Erik van Heuveln is het glas halfvol. Anders dan de resolute en negatieve bewoordingen van minister Blok (Wonen en Rijksdienst) en staatssecretaris Mansveld (Infrastructuur en Milieu). November vorig jaar schreven zij namelijk in een brief aan de Tweede Kamer dat de doelstelling van het in 2012 geïmplementeerde Actieplan Kwaliteitsverbetering Ventilatievoorzieningen niet is bereikt.

Architecten, bouwers en installateurs zouden onvoldoende worden geprikkeld in nieuwbouwwoningen ventilatiesystemen van goede kwaliteit te leveren. Kan zijn, meent de VLA-voorzitter, maar de beweging is in gang gezet en dat is belangrijker dan het plan. ‘Geloof mij, het plan stopt, maar de beweging blijft. En de snelheid? Die neemt alleen maar toe!’

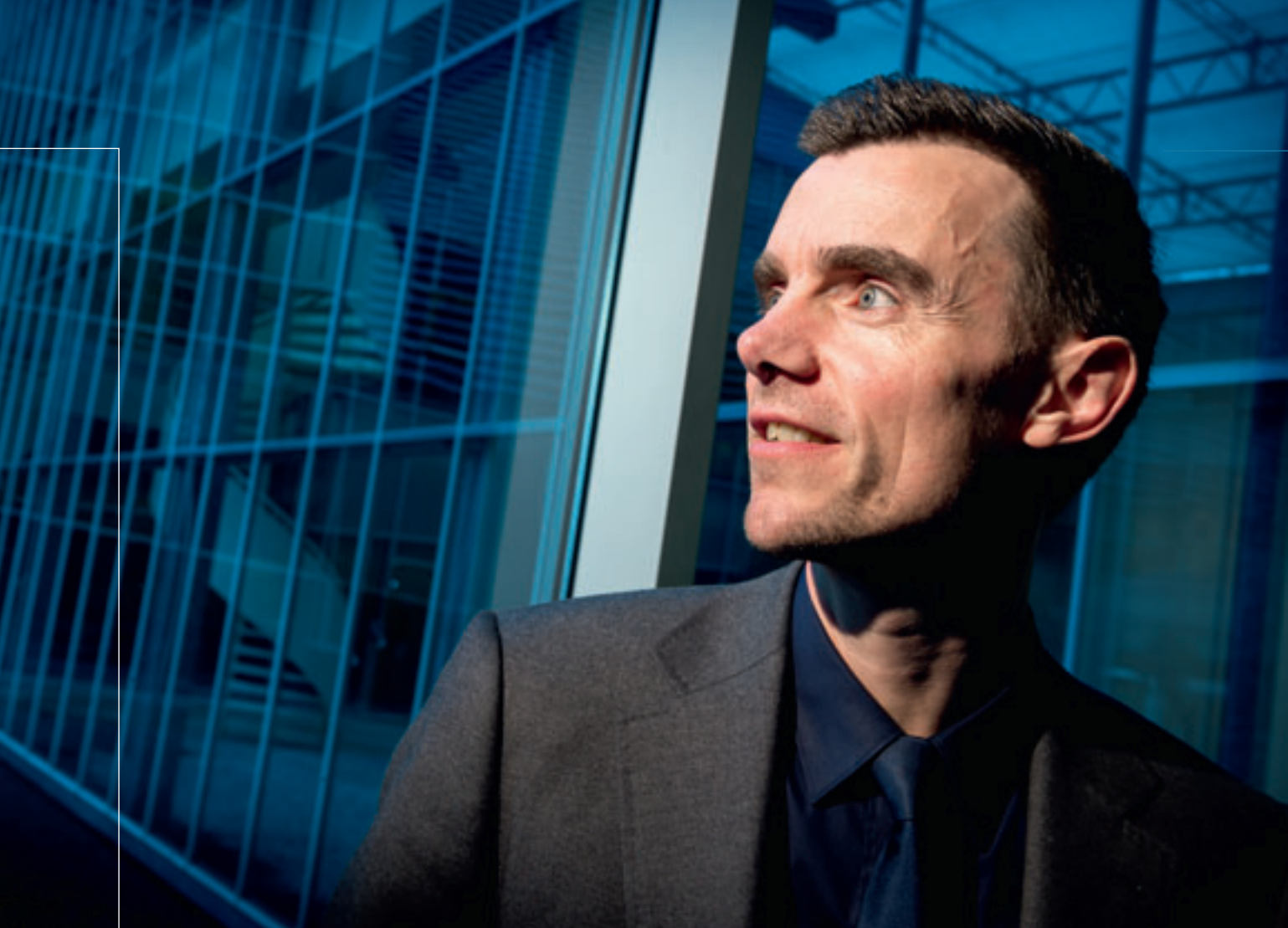
Van Heuveln doelt op de essentiële bewustwording van het belang van goede ventilatiesystemen in woon- en werkruimten van mensen. ‘Ventilatie-techniek is het middel om de vitaliteit van mensen in gebouwen te faciliteren. Als mens kun je nu eenmaal langer zonder eten en drinken dan zonder gezonde lucht. Steeds meer partijen erkennen dat en zijn bereid te investeren in de beschikbare techniek en knowhow. Nu is het zaak alle neuzen in dezelfde richting te krijgen en als gehele bouwkolom

vol gas naar het volgende station te rijden. Met de VLA als coördinerende spin in het web. Daarbij wil ik opmerken dat we deze beweging niet moeten laten stoppen door de jacht op CO₂-reductie. Gezondheid mag nooit ten koste gaan van energiezuinigheid.’

Kennis

Dat is ook niet nodig. De huidige generatie ventilatiesystemen geeft gebruikswaarde aan de meest energiezuinige – lees: dichtere – gebouwen. Het delen en actief verspreiden van deze en andere technische kennis is al jaren een belangrijke speerpunt van verschillende organisaties. Een actiepunt dat ruimschoots is waargemaakt dus.

‘Neem bijvoorbeeld UNETO-VNI en de VLA. Zij organiseren cursussen voor installatiebedrijven en servicemonteurs. De Bond van Nederlandse Architecten (BNA) startte met een cursus voor architecten over ventilatiesystemen. De Woonbond organiseert op aanvraag bijeenkomsten en cursussen voor huurders, en het VAC-punt Wonen houdt cursussen voor adviescommissies Wonen. Laatst mooie voorbeeld van een scholingsactiviteit is een samenwerkingsverband tussen NEPROM, NVB, Bouwend Nederland en Aedes. Zij nemen ventilatie mee in hun scholingsprogramma’s in het kader van

de KopStaat-aanpak uit het Lenteakkoord en het Energielabel nieuwbouw.’

‘Allemaal acties die blijk geven van een groeiende betrokkenheid bij stakeholders. Daarbij vergeten we uiteraard ook de eindgebruiker niet. UNETO-VNI ontwikkelde twee gebruikshandleidingen voor bewoners. In maart 2013 startte het Informatiepunt Ventilatie, deze website en helpdesk is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen Milieu Centraal,

‘Het kost tijd om een nieuwe denkwijze te laten beklijven in alle lagen van de kolom’

de Vereniging Eigen Huis, de Nederlandse Woonbond, het vac-punt Wonen en de vla. Tot slot noem ik het Ventilatiekeur en het Ventilatie Prestatie Keur. Beide zijn gezamenlijke initiatieven van aangesloten vla-fabrikanten. Het Ventilatiekeur ging 2013 van start en is een onderhoudsnorm dat voorschrijft hoe beheerders en bewoners samen kunnen zorgen voor een correct verzorgd ventilatiesysteem. De Ventilatie Prestatie Keur garandeert op zijn beurt een goed functionerend ventilatiesysteem bij oplevering.’

Vooruit

Gedroomd einddoel blijft uiteraard een goed geïnstalleerd en goed functionerend, gekeurd ventilatiesysteem in elke woning. Is dit op de korte termijn reëel? ‘Nee. Bewustzijn wel.’

‘Het kost tijd om een nieuwe denkwijze te laten beklijven in alle lagen van de kolom. Uiteindelijk moet de motivatie van binnenuit komen, dan ontstaan kleine en grote successen als vanzelf. Zo las ik onlangs in een artikel van Aedes dat de ventilatie in huurwoningen is verbeterd. Zie je wel, we zijn op de goede weg.’

Aedes, de branchevereniging van woningcorporaties, berichtte half januari over een toegenomen aandacht voor ventilatie. 92 procent van de corporaties is ervan overtuigd dat nieuwe systemen in hun woningen tenminste voldoen aan de minimumeisen. Twee derde kan dit aantonen met meetresultaten. Daarnaast leggen corporaties eisen aan de ventilatiesystemen vaker vast in contracten met aannemers: 70 procent in 2013 ten opzichte van 57 procent in 2012.

Initiatief

Aedes heeft sowieso niet stilgezeten. Naar aanleiding van het actieplan schreef de vereniging twee

PVE's voor woningventilatie. Eén voor nieuwbouw en één voor renovatie. Deze is verspreid onder de eigen leden, onder NEPROM en onder de NVB, met als doel dat opdrachtgevers deze benutten bij de opdrachtverlening.

Anders dan de bewindslieden is Van Heuveln tevreden over de vorderingen die zijn gemaakt. 'Wij hebben met z'n allen de schouders eronder gezet. De dynamiek is bij de ene partij wat groter dan bij de andere. In plaats van met een beschuldigend vingertje te wijzen, focus ik me liever op de parels. Neprom verdient echt een pluim met zijn factsheet 'Balansventilatie met wtw in de woningbouw'. In dit document zet Claudia Bouwens negatieve en positieve ervaringen met balansventilatie op een rij. Dit heldere overzicht ontrafelt de sleutels tot succes. Wat blijkt: een goed ontworpen, geïnstalleerd en onderhouden systeem levert comfort, energiebesparing en een gezond binnenmilieu. Tot volle tevredenheid van de bewoners.'

Voor de factsheet verzamelde Neprom bewonerservaringen van meer dan honderd appartementen, 96 seniorenappartementen en ruim honderdertig woningen. Een omvangrijke klus met een mooi resultaat. 'Dankzij deze inspanningen is een toekomstige, bredere en betere toepassing van balansventilatie met wtw een feit. De volgende stap is door Neprom ook al gezet; de factsheet voor mechanische ventilatie zonder wtw is in de maak. Erg belangrijk om objectieve informatie over de verschillende systemen beschikbaar te stellen.'

Monitoring

'Uit de Neprom-actie blijkt het belang van goede monitoring. Het is een open deur, maar meten is toch echt weten. Ventilatie is ongrijpbaar, alleen door metingen kunnen we informatie inzichtelijk maken.'

In hun brief aan de Tweede Kamer claimen de twee bewindslieden onvoldoende onderzoeksdata en dus onvoldoende controle op kwaliteitsvoortgang. Volgens Van Heuveln is de sector er echter volop mee bezig. Hij wijst daarbij op het onderzoek- en ontwikkelingsproject Monicair, een project geïnitieerd vanuit de Nederlandse ventilatie-industrie en

medegefinancierd door het Nederlandse ministerie van Economische Zaken.

'MoniCair is het eerste gedetailleerde twaalf maanden durende monitoringonderzoek dat de Indoor Air Quality (IAQ) en energieprestatie van ventilatiesystemen in een zestigtal woningen in kaart brengt. Een en ander moet leiden tot uitbreiding van het kennisniveau omtrent functioneren van ventilatiesystemen in de praktijk, een verdere verbetering van ventilatiesystemen en de aanpassing van modelvorming. Tijdens de Week van de Bouw, op 12 februari, presenteerde Harm Valk de onderzoeksresultaten.'

Als algemeen directeur van Zehnder Group Nederland is Van Heuveln intensief betrokken bij het project. 'Kennis is een essentieel onderdeel van het bewustwordingsproces. Natuurlijk kunnen we de data gebruiken voor het aanscherpen van onze producten, maar het is van even groot belang voor de gebruiker. Hij is leergierig en wil weten wat er precies gebeurt in zijn woning of gebouw. Neem nou zo'n apparaatje als Toon van Eneco. Om jaloers op te worden. Met het inzichtelijk maken van de verbruiksgegevens realiseert het energiebedrijf geen rechtstreekse besparing, maar maakt wel dat mensen anders naar hun woonomgeving en de eigen acties gaan kijken.'

Dienstverlening

'Om de vergelijking gelijk maar even door te trekken, hoe mooi zou het zijn als de mens' perceptie van gezonde lucht gelijk zou zijn aan die van warm water? Een absolute ambitie van de VLA. Als we het over bewustwording hebben, dan kunnen we gewoon niet om de gebruiker heen. Een heel belangrijk aandachtspunt. De techniek is nu zover dat wij het ons als fabrikanten kunnen permitteren hier vol op in te zetten. En die ontwikkeling is reeds gaande, dat zie ik bij Zehnder.'

'Natuurlijk wil je als bedrijf goede producten vermarkten, maar om de kwaliteitsbelofte naar de eindgebruikers echt gestalte te kunnen geven, koppelen we de techniek steeds meer aan diensten. Zo startte Zehnder de campagne '100 procent goed binnenleven', waarbij we ons, nog meer dan voorheen, rechtstreeks op de consument richten. Het concept

'Het is een open deur, maar meten is toch echt weten. Ventilatie is ongrijpbaar, alleen door metingen kunnen we informatie inzichtelijk maken'

Comfogarant maakt daarvan ook onderdeel uit. Dit is ons nieuwe totaal-ventilatieconcept waarbij wij onze afnemers een totaaloplossing bieden waarop wij hen 100 procent garantie geven dat het eindresultaat voldoet aan alle voorgeschreven wet- en regelgeving, inclusief de garantie op de geldende geluidseis van < 30 dB(a). Dit kunnen we alleen doen wanneer we, naast de producten, ook dienstverlening aanbieden, in de vorm van ventilatieberekeningen en een ontwerpcheck.’

‘Voor een gebruiker moet onderhoud van het ventilatiesysteem net zo vanzelfsprekend zijn als dat van de cv-ketel. Alleen dan kunnen we kwaliteitsverbetering langdurig waarmaken. Daarom zal onze communicatie zich meer en meer van business-to-business naar business-to-consumer verplaatsen. Dat is een vak apart en komt nog niet echt goed van de grond. Natuurlijk dromen we bij de vla van enorme reclamebudgetten, à la de Ziggo’s

van deze wereld, maar dat zit er momenteel nog niet in. Samen met de overheid hebben we wel Postbus 51-spotjes gemaakt. En zo zullen we meer slimme wegen moeten vinden om de eindgebruiker te bereiken. Met bijbehorende nieuwe zakelijke kansen. Installateurs die bijvoorbeeld onderhoudscontracten met consumenten afsluiten, verruimen hun verdienmodel.’

Overheid

‘Wat betreft het actieplan hebben we als vla echt waar maar mogelijk de handschoen opgepakt. Maar laat ik duidelijk zijn, wij zijn niet de enige die verantwoordelijkheid draagt. Voor elke vinger die naar ons wijst, wijzen de overige vier naar andere partijen. Ook naar de overheid, ja. Ik zie voor hen zeker een belangrijke rol weggelegd. In elk geval een grotere dan ze zichzelf nu toedichten. Zo zouden we natuurlijk graag een volledig pakket aan opleveringseisen opgelegd zien om de kwaliteit van ventilatiesystemen officieel te borgen.’

‘Het is redelijk naïef om alles privaat te willen regelen. De overheid zou ‘in den beginne’ best wat dwingender aanwezig kunnen zijn. Natuurlijk is er wel wat regelgeving, denk aan regels rondom geluidseisen en spuivoorzieningen. Maar wat als deze met handen en voeten worden getreden? Durf dan ook op te treden en aan overtredingen een sanctieneringbeleid te koppelen. Want laten we eerlijk zijn, het is toch misdadig dat vandaag de dag in schoolgebouwen nog kan worden bezuinigd op ventilatiesystemen? En dat na alle onderzoeken die een duidelijk causaal verband aantonen tussen gezonde lucht en aandoeningen als astma.’

‘De overheid dient zijn burgers te beschermen. Subsidiegedreven maatregelen zijn volgens mij niet de oplossing. Deze hebben vaak maar een kortstondig effect. Wat als de regeling stopt; stopt het proces van verbetering dan ook? Nee, subsidies gaan voorbij aan de intrinsieke prikkel die nodig is om daadwerkelijk zaken te willen veranderen.’ <<

Standaard

‘Wat de heersende opinie over de kwaliteit van ventilatievoorzieningen ook is, we zijn goed op weg naar een situatie waarbij de mens en zijn recht op een comfortabel en gezond binnenmilieu centraal staat; waar kwaliteit de standaard is. Ventilatie-techniek dient de gebruiker en niet andersom. En nogmaals, dat besef ontwikkelt zich in de hele bouwkolom. Samen komen we er wel. Alle goede initiatieven zijn daarvan het bewijs. De beweging is in gang gezet en stopt niet meer.’